

Kansallinen Lääkeinformaatioverkosto 2021–2023 Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua -työryhmä, kokous 2/2023, MUISTIO

Aika: Torstaina 11.5.2023 klo 9.00–11.00

Paikka: Microsoft Teams -kokous

Kokouksessa läsnä:

Essi Kariaho, puheenjohtaja, Pharmaca Health Intelligence Oy
Roosa Kekki, sihteeri, Suomen Farmasian Opiskelijajärjestöt ry
Piia Rannanheimo, Fimea
Ilona Niittyinen, HUS Apteekki
Outi Lapatto-Reiniluoto, HUS, SKFY
Jouko Savolainen, Itä-Suomen yliopiston apteekki
Hanna Manninen, Kuluttajaliitto
Ville Valkonen, Kliinisen Farmasian Seura
Minna Nissilä, Orion Oyj
Erja Niemi, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sairaala-apteekki
Charlotta Sandler, kummi koordinaatioryhmästä, Suomen Apteekkariliitto
Elina Ottela, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Lauri Vuorenkoski, Suomen Lääkäriliitto
Ville-Matti Mäkinen, Suomen Proviisoriyhdistys ry
Jukka K. Korpela, Suomen Syöpäpotilaat ry

Vieraat Tutkimus ja seuranta -työryhmästä:

Hanna Tolonen, HUS Apteekki
Juha Turunen, Suomen Farmasialiitto

Kolme nostoa kokouksesta:

1. Tutkimus ja seuranta -työryhmä vieraili kokouksessa keskustelemassa Lääkeinformaatioverkoston tutkimusstrategian päivitystarpeista. Vierailun pohjalta heräsi keskustelua mahdollisuudesta muodostaa Lääkeinformaatioverkostoon toimenpide, jossa otettaisiin kantaa tekoälyn, kuten esimerkiksi Chat GPT:n, haasteisiin sekä hyötyihin lääketiedon hyödyntämisessä.
2. Työryhmän toimenpiteet ovat edenneet hyvin ja lähes kaikki toimintasuunnitelmaan vuosille 2021–2023 kirjatut toimenpiteet saadaan valmiiksi ennen toimintakauden päätöstä. Toimintakertomusta kuluneesta kolmivuotistoimikaudesta on alettu työstää toimintasuunnitelmaan päivitettyjen toimenpiteiden pohjalta.
3. Valtakunnallinen apteekkien lääkitysturvallisuusohjelma, VALO, on Apteekkariliiton hanke, jolla pyritään parantamaan avohuollon lääkehoitoprosessin turvallisuutta yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa. Valo-hankkeesta on valmistumassa tutkimusstrategia, josta voisi mahdollisesti ottaa myös lääkehoidon kehittämistä edistäviä toimenpiteitä Lääkeinformaatioverkoston työryhmien työstettäväksi esim. seuraavalle toimintakaudelle.

1. Kokouksen avaus ja työryhmän jäsenten esittäytyminen

Luotettava lääkeinformaatio on käyttäjälähtöistä ja oikein suunnattua -työryhmän puheenjohtaja Essi Kariaho avasi kokouksen klo 9.02 ja toivotti työryhmän jäsenet tervetulleiksi työryhmän vuoden toiseen kokoukseen.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään asialista kokouksen työjärjestykseksi. **Päätös:** Esityksen mukaan.

3. Tutkimus ja seuranta -työryhmän vierailu

Juha Turunen ja Hanna Tolonen esittelivät Tutkimus ja seuranta -työryhmän toimintaa, Lääkeinformaatioverkoston tutkimusstrategian sekä tutkimusstrategian päivitystarpeita. Tulevaan tutkimusstrategian päivitykseen on pohdittu lisättävien ajankohtaisten teemojen pohjalta muun muassa aiheita biologisten lääkkeiden ja biosimilaarien apteekkivaihtoon, apteekkijärjestelmän toimintamallin muutoksien vaikutuksista lääkeneuvonnan toteutumiseen ja inflaation vaikutuksista lääkehoitoon sitoutumiseen liittyen. Tutkimus ja seuranta -työryhmä on ensi vuoden vaihteessa toteuttamassa kyselyä koko Lääkeinformaatioverkostolle mm. verkoston toiminnan ja toimenpiteiden toteutumisen kartoittamiseksi.

Esityksen pohjalta heräsi keskustelua mahdollisista yhteistyömahdollisuuksista sekä työryhmämme tutkimustarpeista. Hyvinvointialueiden päätöksenteon tuen ja kaupallisten tietokantojen resurssimuutosten myötä keskusteltiin mahdollisuudesta toteuttaa lääkealan ammattilaisille suunnattua selvitystä tai kyselytutkimusta hyvinvointialueilla käytössä olevista lääketietokannoista ja -palveluista. Kyselytutkimuksella voitaisiin myös selvittää alueiden yhdenvertaisuuseroja julkisessa terveydenhuollossa käytettävien tietokantojen osalta sekä pohtia ratkaisuja mahdollisiin haasteisiin. Esityksen pohjalta heräsi myös keskustelua mahdollisuudesta muodostaa Lääkeinformaatioverkostoon toimenpide, jossa otettaisiin kantaa tekoälyn, kuten esimerkiksi Chat GPT:n, haasteisiin sekä hyötyihin lääketiedon hyödyntämisessä. Erityisesti toivottiin Lääkeinformaatioverkoston ammattilaisten linjausta keskustelevan tekoälyn käyttömahdollisuuksista nyt ja tulevaisuudessa luotettavan lääketiedon työkaluna ja lähteenä. Kokouksessa pohdittiin ryhmien rajat ylittävän toimenpiteen käynnistämistä aiheen tiimoilta. Myös kansainvälisiä tahoja voisi mahdollisesti kontaktoida monipuolisten asiantuntijankokulmien hyödyntämiseksi. Myös Valtakunnallisessa apteekkien lääkitysturvallisuushankkeessa (VALO) on valmistumassa tutkimusstrategia, josta voisi mahdollisesti ottaa myös lääkehoidon kehittämistä edistäviä toimenpiteitä Lääkeinformaatioverkoston työstettäväksi.

Juha Turunen, Hanna Tolonen, Outi Lapatto-Reiniluoto, Ilona Niittynen ja Ville-Matti Mäkinen poistuivat kokouksesta.

4. Työryhmän toimintasuunnitelman toimenpiteiden ja kehittämisprojektien edistyminen

4.1. Toimintasuunnitelmaan kirjattujen kehittämisprojektien vastuuhenkilöt esittelivät oman pientyöryhmänsä kuulumiset sekä projektien tilanteen, edistymisen ja seuraavat askelmerkit.

Sairaala-farmasian ammattilaisten keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalin päivittäminen ja jalkauttaminen sairaanhoitopiirin tasolla, Erja Niemi (Pirkanmaan sairaanhoitopiirin sairaala-apteekki)

Materiaalin päivitys on valmistunut ja materiaali lähetetty ennakkoon työryhmälle tarkasteltavaksi. Materiaali on ollut kommenttikierroksella yliopistollisilla sairaala-apteekeilla, ja tietolähteet on rajattu vain oleellisia ja todellista käyttöä vastaavaksi. Erja

esitteli työryhmälle muodostetun listauksen, ja tietolähteiden luokittelun taustoja. Työryhmästä nostettiin esille, että ammattilaisten lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaaleja olisi mahdollista myös hyödyntää esimerkiksi pro gradu -lopputyöhön. [Kansallinen riskilääkeluokitus](#) on sovittu lisättäväksi vielä kaikkiin ammattilaisten lääketiedon lähteitä -listauksiin ennen materiaalien hyväksyttämistä Koordinaatioryhmässä. Kaikki ammattilaisten lääketiedon lähteet ja materiaalit tulevat samaan aikaan hyväksyttäväksi seuraavaan koordinaatioryhmän kokoukseen. Kokouksessa päätettiin, että lisäkommentteja on mahdollista lähettää vielä perjantaihin 19.5. asti, jonka jälkeen materiaalit tulevat koordinaatioryhmän hyväksyttäväksi 26.5.2023 kokouksessa.

Tehokkaan ja toimivan lääkeinformaatioketjun kuvaus, Ville Valkonen (Kliinisen Farmasian Seura)

Pientyöryhmä on jatkanut Itä-Suomen yliopiston proviisoriopiskelijoiden kurssiprojektitöiden pohjalta syntyneiden lääkeinformaatioketjun kuvausten yhtenäistämistä. Kehitysprojekti etenee ja pientyöryhmä on kokoontumassa samana päivänä projektin edistämiseksi. Kehitysprojekti ja tarkastuskortit on tarkoitus saada valmiiksi tämän toimintakauden aikana.

Valtakunnallinen lääkkeet ja ympäristö -teeman informointikampanja lääkelaastarien käyttäjille, koonti työryhmän työtilasta, Henna Kyllönen (Suomen Apteekkariliitto)

Itä-Suomen yliopiston farmasian harjoittelijat ovat kevään aikana keränneet aineistoa, josta koostetaan tulokset yhdistettynä vuoden takaiseen aineistoon ja laaditaan kansainvälinen artikkeli. Pienryhmän olisi tarve seuraavaksi kokoontua laatimaan suunnitelma artikkelikäsitelmän laatimiseksi. Sinänsä itse projekti on jo suurimalta osin toteutettu. Asiaa koskeva [blogiteksti](#) on tukenut tiedon jalkauttamista kuluttajarajapinnassa. Kampanja-ajan ympärillä 8-10/2022 blogille kertyi 656 lukukertaa ja se oli kampanjan luetuin blogiteksti tavoittaessaan 42 % kaikista kampanjan blogitekstien (n=7) lukuerroista.

Lääkäreiden ja hoitajien keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien päivitys, Elina Ottela (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, SuPer ry)

Materiaalit ovat lähetetty Päivi Kivirannalle huhtikuussa ja jääneet odottamaan vielä muiden ammattilaisten lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien valmistumista. [Kansallinen riskilääkeluokitus](#) on sovittu lisättäväksi vielä kaikkiin ammattilaisten lääketiedon lähteitä -listauksiin ennen materiaalien hyväksyttämistä Koordinaatioryhmän toukokuun kokouksessa.

Apteekkien farmaseuttisen henkilöstön keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaalien päivitys, koonti työryhmän työtilasta, Henna Kyllönen (Suomen Apteekkariliitto)

Apteekin farmaseuttisen henkilöstön luotettavat lääketiedonlähteet -dokumenttipäivitys välitetty helmikuussa Fimealle koordinaatiotyöryhmälle esiteltäväksi. Sitä ei kuitenkaan ole koordinaatioryhmä vielä käsitelty, sillä Päivi Kivirannan ehdotuksesta listaus jäi odottamaan sairaalafarmasian vastaavaa tiedonlähteiden dokumenttia ja ne käsiteltäisiin yhtä aikaa.

Tiedon tuottaminen ajankohtaisista ja tarpeellisista aiheista lääkkeiden käyttäjille, Piia Rannanheimo (Fimea) ja Jukka K. Korpela (Suomen Syöpäpotilaat ry)

Pientyöryhmä on kirjoittanut Fimean Sic! verkkolehteen artikkelin aiheesta: <https://sic.fimea.fi/-/mika-ratkaisuksi-laakeinformaation-kipukohtiin-> Lisäksi pientyöryhmä on työstänyt kahta potilasjärjestöjulkaisuun tarkoitettua kiertoartikkelia lääkeinformaation mahdollisista ongelmakohdista, joista toisessa kiertoartikkelissa on erityisesti käsitelty tekoälyn hyötyjä ja haasteita lääkeinformaation

näkökulmasta. Työryhmäläisten toivotaan kommentoivan pientyöryhmän valmistuneita kiertoartikkeleita ja pientyöryhmään voi olla matalalla kynnyksellä yhteydessä, mikäli voisi antaa kommentteja materiaaleihin. Kiertoartikkelien seuraavien versioiden on tarkoitus valmistua vielä ennen kesää.

Piia Rannanheimo poistui kokouksesta.

Digitaalisten hoitopolkujen ja niillä hyödynnettävien työkalujen kehittäminen

Toimenpiteeseen ei ole tullut lisättävää viime kokouksen jälkeen, mutta toimenpidettä on tarkoitus edistää jälleen tulevien kuukausien aikana.

5. Muut asiat

5.1. Kuulumisia koordinaatioryhmän kokouksesta 14.3.2023

- Lääkeinformaatiofoorumi järjestetään loka-marraskuun vaiheessa teemalla iäkkäiden itsehoitolääkkeiden käyttö ja hoidon jatkuvuus. Teema pohjautuu Duodecimin kanssa tehtyyn, kesäkuussa julkaistavaan Itselääkityksen Käypä hoito -suositukseen. Lisäksi Lääkeinformaatiofoorumiin on tulossa katsaus Kanta-lääkityslistan edistymisestä.
- Lääkeinformaatioverkostossa suunnitellaan tapaamista terveystoimittajien yhdistyksen kanssa. Tapaamisessa olisi tarkoitus keskustella muun muassa Lääkeinformaatioverkoston tuottamista materiaaleista, rationaalisen lääkehoidon edistämisestä, potilasturvallisuudesta ja lääkehoitoa toteuttavien ammattilaisten lääkehoidon osaamisen yhtenäistämisestä.
- Lisäksi koordinaatioryhmässä on pohdittu, miten saataisiin lisättyä Lääkeinformaatioverkoston tuottamien materiaalien konkreettista käyttöä, saatavuutta ja vaikuttavuutta.

5.2. Toimintakertomus kuluvastä kolmivuotistoimikaudesta 2021–2023

Toimintakertomus kuluvastä kolmivuotistoimikaudesta hyväksytään vuoden viimeisessä työryhmän kokouksessa marraskuussa. Toimintakertomuksen edistämiseksi toimenpiteiden vastuuhenkilöiden toivottaisiin päivittävän kehitysprojektin/toimenpiteen toteutunutta tilannetta työryhmän toimintasuunnitelmaan ennen seuraavaa työryhmän kokousta. Toimintasuunnitelma, jonka pohjalta toimintakertomus muodostetaan, löytyy työryhmän Teams -työtilasta kansioista ”2023 – Ajankohtainen toimintasuunnitelma”.

5.3. Apteekkariliiton VALO-hanke

Valtakunnallinen apteekkien lääkitysturvallisuusohjelma, VALO, on Apteekkariliiton käynnistämä hanke, jolla pyritään parantamaan avohuollon lääkehoitoprosessin turvallisuutta yhteistyössä Helsingin yliopiston ja muiden alan toimijoiden kanssa. VALO-hankkeen tavoitteena on mm. vastata sosiaali- ja terveydenhuollon haasteisiin, edistää avohoidon potilaiden lääkitysturvallisuutta ja lääkehoitoon osallistuvien sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden yhteistyötä. Kokouksessa keskusteltiin, mikäli VALO-hankkeen kanssa yhteistyössä voisi muodostaa toimenpiteen Lääkeinformaatioverkoston työstettäväksi esim. seuraavalle toimintakaudelle.

5.4. Sitran terveystietosalan ekosysteemi -hankkeet

Lääkitysturvallisuuden innovaatio -hankkeessa on ollut lääkeinformaatioverkoston toimijoita mukana edistämässä hanketta. Lääkitysturvallisuuden innovaatio ekosysteemi -hankkeessa on kartoitettu muun muassa Kelan tietokannoista vakavia interaktioita aiheuttavien lääkkeiden yhteiskäyttöä. Ekosysteemihankkeessa pyritään ratkaisemaan, millaista lääkitysturvallisuutta ilmentävää dataa on saatavissa, miten dataa voidaan hyödyntää lääkitysturvallisuuden edistämiseksi, ja millaisilla työkaluilla ilmenneisiin ongelmiin voitaisiin löytää ratkaisuja. Lisätietoa: <https://www.sitra.fi/uutiset/terveysalan-kasvua-kiritetaan-datan-avulla-sitran-hankkeissa/>

6. Seuraavat kokoukset

- Kokous 3/23: tiistaina 12.9. klo 14–16
- Kokous 4/23: tiistaina 21.11. klo 9–11
 - Toimintasuunnitelma vuosille 2024–2026, ja toimintakertomus kuluva kolmivuotistoimikaudesta hyväksytään vuoden viimeisessä työryhmän kokouksessa.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Essi Kariaho päätti kokouksen klo 10.25 ja toivotti työryhmäläisille hyvää kesää.

Liitteet

Liite 1	Lääkeinformaation tutkimusstrategia 2021–2026
Liite 2	Tutkimus ja seuranta -työryhmän vierailu
Liite 3	Sairaala-farmasian ammattilaisten keskeisiä lääketiedon lähteitä ja työkaluja -materiaali